

Amatőr csillagászok a felsőoktatásban

A hajdúböszörményi Monolit Ifjúsági Klub 1993-ban alakult azzal a nem titkolt céllal, hogy népszerűsítsük a természettudományokat — elsősorban a csillagászatot. Már az első években tapasztaltuk, hogy milyen hiányosságok vannak a csillagászat oktatása területén. Szerény lehetőségeinkhez mérten próbáltuk segíteni pl. az iskolákat előadás-sorozatokkal, távcsöves bemutatókkal.

Ezen a téren az igazi áttörést 1996-ra értük el, a témában több pályázatot is elnyertünk, a legnagyobb támogatást a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványtól kaptuk. Pályázatunkban egy olyan projektet írtunk le, melyet a hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola Művészeti és Nevelési Tanszékével közösen hajtunk végre. A Főiskolán évek óta tanítják a környezetre nevelés

tárgyat. Márciusban már a főiskolásokkal együtt kémeleltük a Hyakutake-üstököt. Egy májusi éjszakán települtünk ki első ízben valamennyi távcsövünkkel a főiskola udvarára. Talán mondanom sem kell, hogy sokan ezen az estén néztek először távcsőbe.

Sajnos további előrelépésünket a pénzhány nehezíti. Idén pályázatot adtunk be a város önkormányzatához — egy csillagászati távcső vásárlásához kértünk segítséget. Sokáig úgy látszott, hogy összejön a dolog, hiszen a kulturális bizottság 500 000 forintos támogatást ítélt meg erre a célra, azonban a pénzügyi bizottság áthúzta számításainkat. Természetesen nem adjuk fel, és mire e sorok megjelennek, remélem, már tulajdonunkat képezi egy Premium 80-as refraktor — köszönetet mondunk mindenkinek, aki segítette a távcső beszerzését.

ifj. Balogh Zoltán

Úrpályázat diákoknak

A Magyar Asztronautikai Társaság (MANT), a Magyar Űrkutatásért Alapítvány a Művelődési és Közoktatási Mi-

nisztériummal közösen hatodik alkalommal hirdette meg pályázatát középiskolás diákok részére. Ezúttal *Ember és világűr* címmel egy konkrét szakterületen azt kellett bemutatni, hogy mivel gazdagítja életünket a világűr kutatása és hasznosítása. A pályázóknak olvasmányaik alapján, de önálló feldolgozásban kellett kifejteniük a választott témát.

Először 1991-ben a Planetary Society felhívására írt ki pályázatot a MANT, melynek sikerén felbuzdulva a következő években önállóan folytatták a sorozatot. Évről évre emelkedő számú és színvonalú dolgozatot kellett elbírálnia a szakértőkből álló zsűrinek. Idén minden eddiginél több, azaz összesen 99 pályamű érkezett be. A pályázat fődíja: részvétel a NASA Huntsville-i nemzetközi űrtáborában. Ide a legjobb teljesítményt elérő — és angolul is beszélő — fiú és lány pályázó juthat el. A helyezettek közül kerülnek ki azok, akik az ESA (Európai Űrügynökség) táborába mehetnek. Az igazi cél azonban az, hogy a gyerekek ne csak a médiumok kétmondatos híreiből ismerjék meg az űrkutatást, hanem annak hátteréről, céljairól, eredményeiről is tudomást szerezzenek.

1996-ban a dunajvárosi Rontó Miklós bizonyult a legjobbnak. Az űrrepülőgép hővédő rendszerét ismertette dolgozatában. A legjobb eredményt elérő lány a pécsi Somogyi Rita lett. Számos különdíjat osztottak ki. A díjazottak közül említésre méltó a mindössze 10 esztendőes Tolnai Leona, aki Földünk kísérőjéről készített nagyon szép összefoglalót. Minden pályázó részt vehetett a magyar űrtáborban, amit augusztus 26. és 30. között tartottak Veszprémben.

Elgondolkodtató e pályázat sikere és népszerűsége. Jó lenne valami hasonlót meghirdetni csillagászati témában is. Célszerűnek látszik azonban a fiatalabb korosztály, mondjuk az általános iskolások körében kiírni. Az űrpályázattal és a táborral a sajtó is sokat foglalkozott, ami jó érv lehet egy esetleges MCSE-pályázat mellett. Ezzel kapcsolatban várjuk az ötleteket az Egyesület címére.

Trupka Zoltán

„Csillagászati” versek

Jelen számunkban új sorozatot indítunk: hónapról hónapra közöljük a magyar költészet nagyjainak csillagászati ihletésű verseit. A válogatásban elsősorban kevésbé ismert művek kapnak helyet. A szeptember 27-i jelenséghez kapcsolódva Szabó Lőrinc Holdfogyatkozás c. versével kezdjük sorozatunkat. A verseket Szauer Agoston válogatta.

Szabó Lőrinc

HOLDFOGYATKOZÁS

Nyáréji tó. Jegenyék, álmodók.
Sugársokszögön körben ráng a pók.
Öreg ezüstben öreg topolyák.
Ünnepély ma a megbűvölt világ
s nagy némajáték: éjfél s egy között
Árnykúpunk hegye lassan átsöpört
az égi Gömbön, s úgy üzen felém,
hogy van a Földön túl is esemény.
De, lám, a csillag újra gyúl s tovább
hinti az űrbe halk álomporát.
Bár meg se moccan, rohan minden út.
Kúszik rólunk is a fekete kúp.
Búcsuzót gügyög a fülemüle.
Álomná zsongul a tücsökzene.
Majd a legpuhább lepke is elül,
a Hold a szomszéd kertbe menekül
s ott játszik tovább, ezüstsöndü fény,
a pók sokszögű tündérlemezen.

Küldjön egy fényképet!

**Várjuk Olvasóink fényképes
beszámolóit távcsőépítési
tapasztalataikról, szakkörük,
klubjuk, csillagvizsgálójuk
tevékenységéről, lakóhelyük
csillagászati életéről.**

*Magyar Csillagászati Egyesület
1461 Budapest, Pf. 219.*

Programajánlat

MCSE-programok

Budapest: Keddenként tartunk ügyeletet a BME R Klubjában (XI. Műegyetem rakpart 9.) 18–21 óra között. Távcsoépitési tanácsadás, cserebere, előadások, a Budapesti Csoport találkozói.

Pécs: Az APCSE Csillagászati Klubja (Pécs, Szent István tér 17.) minden hétfőn 18 órától várja a tagokat.

Szeged: A Szegedi Csillagvizsgálóban tartjuk összejöveteleinket keddenként 18 órai kezdettel, derült idő esetén észlelés a Csillagvizsgáló kisebb műszereivel.

Zalaegerszeg: minden hónap első szombatján 18 órától várja a Zalaegerszegi Csoport tagjait és a környékbeli amatőr csillagászokat a Helyőrségi Klubban (Zalaegerszeg, Ady E. u. 1.)

Hajdúböszörmény: A Monolit Ifjúsági Klub minden héten kedden 18 órától tartja csillagászati összejöveteleit. Előadások, filmvetítések, derült ég esetén észlelés (cím: Újvárosi u. 13.).

Előadásorozat az R Klubban

(BME R Klub, XI. Budapest, Műegyetem rakpart 9.) Az *előadások keddenként 19:00-kor kezdődnek!*

Okt. 1. Hírek a Jupiter vidékéről (*Kereszturi Ákos*)

Okt. 8. Napfogyatkozások (*Bartha Lajos*)

Okt. 15. 150 éve fedezték fel a Neptunuszt (*Illés Erzsébet*)

Okt. 22. ITT '96 — távcsoéval az Alpokban (*Mizser Attila*)

Okt. 29. Látogatás az MTA Csillagászati Kutatóintézetében. Találkozás 18:00-kor a 21-es busz normafai végállomásánál! (Az MCSE-ügyelet elmarad!)

Két év a csillagos ég alatt

1996. október 19-én (szombaton) délelőtt 10 órai kezdettel amatőr csillagász találkozókat szervezünk a Szegedi Csillagvizsgálóban, a szegedi csoport megalakulásának második évfordulóján. Az előadások kitérnek a bolygókat az legújabb eredményeire (Galileo, marsi baktériumok), az ezredvég üstökösére, a Hale-Bopp-ra és színesen illusztrált beszámolókat hallhatunk a különböző távcsoéval találkozókat tapasztalatairól.

Október 12., Planetárium: részleges napfogyatkozás

A részleges napfogyatkozás alkalmával közös észlelést és távcsoéval bemutatást tartunk a budapesti Planetárium mellett. Az MCSE napszűrővel ellátott távcsoéval biztonságosan figyelhetjük meg a jelenséget. Számítógépes előadások, beszámolók, asztrobazár! **Rendezvényünk 15:00-kor kezdődik**, mindenkit szeretettel várunk!

A bemutatóhoz kapcsolódva szóróanyagot készítünk a napfogyatkozásról. A kiadványt az ország más pontjain rendezendő bemutatások számára ingyenesen megküldjük. (Érdeklődni az MCSE-nél lehet!)

Változós találkozó Baján!

Az idei IAPPP szimpóziumnak ismét Baja ad otthont, **október 26–27. között.**

A rendezvény során hazai és külföldi szakemberek, továbbá a témában jártas amatőr csillagászok előadásai hangoznak el.

Jelentkezés az alábbi címen: Hegedüs Tibor, Bajai Observatórium, 6501 Baja, Pf. 766. Tel.: (79) 324-027; e-mail: hege@electra.bajaobs.hu